

Luciana Frassati-Gawrońska - odsłonięcie tablicy na Nowym Świecie

Datum 10.10.2026
Subjekt Biblioteka Narodowa
Region Polen
Kategorie Kultur, Gesellschaft und Lebensstil, Staatliche Institutionen

W środę 7 października 2026 roku przy ul. Nowy Świat 25 w Warszawie odsłonięto tablicę poświęconą Lucianie Frassati-Gawrońskiej (1902-2007) - Włoszce, której losy splotły się niezwykle silnie z Polską. Była córką Alfreda Frassatiego, właściciela i dyrektora turyńskiego dziennika „La Stampa”, senatora i późniejszego ambasadora Włoch w Niemczech, oraz malarki Adelaide Ametis, siostrą św. Pier Giorgia Frassatiego i żoną polskiego dyplomaty Jana Gawrońskiego.

W odsłonięciu tablicy uczestniczyły córki Luciany Frassati-Gawrońskiej: 99-letnia Wanda Gawrońska, 95-letnia Giovanna Gawrońska-Gilardini, 93-letnia Maria Grazia Gawrońska księżna Salviati oraz ambasador Republiki Włoskiej Luca Franchetti Pardo, nuncjusz apostolski w Polsce abp Antonio Guido Filipazzi i dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski.

Luciana Frassati-Gawrońska należała do osób szczególnie zasłużonych dla Polski podczas II wojny światowej. Siedmiokrotnie przyjeżdżała do kraju znajdującego się pod niemiecką okupacją, przewożąc informacje i pomoc oraz wspierając polskie podziemie.

Szczególnie ważną rolę odegrała w staraniach o uwolnienie profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego i innych krakowskich uczelni aresztowanych przez Niemców 6 listopada 1939 roku w ramach Sonderaktion Krakau. 8 i 9 stycznia 1940 roku osobiście rozmawiała z Benitem Mussolinim, przekazując mu informacje o sytuacji w okupowanej Polsce i losie uwięzionych uczonych. Podczas kolejnego spotkania, 24 lutego, przekazała mu także listę osób pozostających jeszcze w obozie. Jej działania były częścią międzynarodowych zabiegów, które przyczyniły się do uwolnienia ponad stu krakowskich uczonych z Sachsenhausen.

Pamięć o Lucianie Frassati-Gawrońskiej i niezwykłych polsko-włoskich losach jej rodziny jest obecna także w zbiorach Biblioteki Narodowej.

W 2022 Wanda Gawrońska przekazała Bibliotece Narodowej materiały ze swojego prywatnego archiwum oraz archiwa dwóch współtworzonych przez siebie instytucji: Centro Incontri e Studi Europei i Associazione Pier Giorgio Frassati - Amici dell'Università Cattolica di Lublino. Zbiory dokumentują wieloletnią działalność na rzecz polskiej kultury i nauki, pomoc udzielaną Polakom oraz intensywne kontakty polsko-włoskie.

Materiały zostały uporządkowane i opracowane przez Bibliotekę Narodową. W 2025 roku ukazał się drukiem 33. tom *Katalogu Rękopisów Biblioteki Narodowej: Archiwum Centro Incontri e Studi Europei, Associazione Pier Giorgio Frassati. Aneks – materiały z Archiwum Wandy Gawrońskiej: sygnatury 18000-18249*, opracowany przez dr Annę Marię Osińską z Zakładu Rękopisów BN. Katalog zawiera opisy 250 woluminów i stanowi ważne źródło do badań nad relacjami polsko-włoskimi oraz działalnością pomocową i kulturalną środowisk skupionych wokół rodziny Gawrońskich.

Ponadto w 2022 roku Jaś Gawroński, syn Luciany, przekazał BN materiały z archiwum ojca Jana

Gawrońskiego, a Giovanna Gawrońska- Gilardini rodzinny album Jana Gawrońskiego zawierający przedwojenne fotografie z majątku Gawrońskich w Szuklach.

Odsłonięta na Nowym Świecie tablica przypomina o niezwyklej biografii Luciany Frassati-Gawrońskiej – osoby, która wykorzystując swoją odwagę, pozycję i osobiste kontakty, wielokrotnie niosła pomoc Polsce i Polakom. Dokumenty przekazane Bibliotece Narodowej przez jej rodzinę pozwalają zachować, opracowywać i udostępniać pamięć o kilku pokoleniach ludzi, których losy w wyjątkowy sposób połączyły historię Polski i Włoch.

<https://www.bn.org.pl/aktualnosci/6263-luciana-frassati-gawronska---odsloniecie-tablicy-na-nowym-swiecie.html>